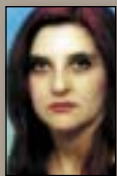

Со овој "Речник" професорот Пеев им изгради величествен споменик на Македонците раселени на различни страни на светот, давајќи истовремено голем придонес за афирмацијата на македонските дијалекти и на меѓународен план.

Речиси веќе ги нема македонските песни и ора околу Солун, Кукуш, Серез, Кавала и Драма, едвај се слуша македонскиот збор во Воденско и во Ениџевардарско, па упорно се задушува мајчиниот шепот и во Леринско и во Костурско.

Пишува: Милева ЛАЗОВА

Во Институтот за македонски јазик "Крсте Петков Мисирков" беше промовиран IV том од "Речникот на македонските говори во југоисточниот егејски дел", чиј автор е професорот Коста Пеев. Речникот содржи богат дијалектолошки, етнографски материјал од народното творештво, па така претставува комплетно претставување на речничкото богатство на кукушкиот, солунскиот, серскиот, воденскиот и ениџевардарскиот говор.

Професорот Пеев е автор на голем број дијалектолошки трудови, од кои најзначајни се студијата за дојранскиот говор, двотомната монографска студија за кукушкиот говор, и секако томовите од "Речникот на македонските говори во југоисточниот егејски дел", издадени во 1999, 2002, 2004 и последниов во 2006 година. Осврти и позитивни оценки за претходните томови од "Речникот" се објавувани од слависти во повеќе центри - Љубљана, Брно, Братислава, додека за значењето и вредноста на IV том говореа проф. д-р Вера Смоле, филолог од Филозофскиот факултет во Љубљана и проф. д-р Максим Каранфиловски, декан на

ЈАЗИКОТ НА КУ ЗАЧУВАН ОД

Филолошкиот факултет во Скопје.

СЕГМЕНТ

"Веќе ни е познато дека - истакна професорката Смоле - активноста на професорот Коста Пеев речиси три децении е насочена кон претставувањето на македонскиот карактер на прогонетото население од Егејскиот дел на Македонија и тоа преку најважниот сегмент - јазикот, што секако има трајна вредност. По работката на три тома, сега веќе и на четири, што значи илјада и петстотини стра-

ници, со употреба на посебен фонт од околу сто знаци (букви), може да се каже дека тој има развиена своја методологија. Професорот Пеев особено им се посветил на говорите од југоисточниот дел, за жал, денес во рамките на Грција. Хронолошки прво во два тома го обработил кукушкиот говор, а потоа се ангажирал на спомнатиот речник. Според академик Блаже Конески станува збор за '... говори кои поради познатите историски околности во Егејска Македонија се подложени на исчезнување во својата матица...' а, пак, академик Манол Пандевски додава: 'Пеев си поставил една колку

ПРОФЕСОРТОТ ПЕЕВ СО ГОДИНИ БАРАЛ И ПРОНОЃАЛ СТАРИ КУКУШАНИ ВО СТРУМИЦА И ВО ОКОЛИЈАТА, ВЕЛИ ПРОФ. СМОЛЕ

благородна, толку и важна задача и мошне успешно ја решил. Благородна бидејќи се зафатил да го зачува од забот на времето јазикот на кукушките Македонци, научно да го обработи и да им го соопшти на лингвистите и на славистите во светот, и тешка зашто сам (без соработници), со години барал и пронаоѓал стари кукушани во Струмица и во околицата. Натаму, составил свој оригинален

ските песни и ора околу Солун, Кукуш, Серез, Кавала и Драма, едвај се слуша македонскиот збор во Воденско и во Ениџевардарско, па упорно се задушува мајчиниот шепот и во Леринско и во Костурско".

Но, можеби со поголема важност се истражувањата и на странските слависти. Така, во бугарското лингвистичко списание е објавена опширна рецензија од

миот автор во непосреден контакт со информатори и повеќекратно верифицирани на теренот. Според професорката Смоле, особеноста на овој "Речник", односно на овие говори, е во тоа што тие го изгубиле својот автентичен простор на употребата, па нивното претставување т.е. територијалната припадност и внатрешната диференцијација е своевидна реконструкција (со исклучок на исписите на постарите дијалектолошки студии), направена врз основа на анкетирањето на информаторите кои живеат надвор од автентичниот простор.

"Значи, тоа е 'Речник' на говорите кои веќе ги нема. Истовремено, тоа се говори во кои, поради периферноста, освен очекуваните архаизми, интерес кај истражувачите предизвикува и желбата да се открие дијалектната основа на Кирил-методијевскиот јазик, која е заложена во југоисточните македонски говори, поточно говорите во Солунско. Имено, освен фактот дека 'Речникот' содржи богато лексичко, фразеолошко и текстовно градиво, делумно дури и енциклопедско, важни се уште два фактора: прво - делото, заедно со обемната авторова монографија за едниот од говорите од ова подрачје т.е. за кукушкиот говор, претставува величествен споменик на Македонците, кои во 1913 година биле прогонети од своите родни села од Егејска Македонија и расеани на сите страни, дури и преку океанот, и второ - обемната напорна работа, секако и со користење на градивото од заедничкиот проект, веќе трета деценија авторот ја врши сам", потенцира професорката Смоле.

Според Лилјана Макаријоска, директорка на Институтот за македонски јазик, каде беше промовиран 'Речникот', трудот се оценува како монументално дело на македонската лингвистика, историски документ за националната материјална култура, кој се наоѓа на врвот на

Јазикот на Македонците од Егејска Македонија има особено историско значење, бидејќи тој е продолжение на јазикот на Светите браќа Кирил и Методиј. Со книгите "Кукушкиот говор" и тритомниот "Речник на македонските говори во југоисточниот егејски дел" (сега веќе четиритомен) од Коста Пеев, не само што го прошири етимолошкото богатство на сите сродни јазици, туку му прави голема услуга на македонскиот народ, бидејќи го спаси тој драгоцен и изворен материјал од заборава.

(д-р Јозеф Шалерт, проф. на Универзитетот во Торонто, извадок од промотивна реч)

КУШКИТЕ МАКЕДОНЦИ ЗАБОТ НА ВРЕМЕТО

јазичен фонд, кој го користи во научна обработка на материјалот".

При промовирањето професорката Смоле го нагласи и следното. Меѓу искажувањата на македонските лингвисти за работата на Коста Пеев се изделува она на академик Блаже Ристовски, кој пишува:

"...Со пиетет сум исправен пред надведеценискиот макотрпен труд на еден пасиониран истражувач, кој саможртвено го посветил својот живот на воскреснувањето на органскиот дел на еден историски етнокултурен субјект, што пред наши очи назапирливо и неповратно гасне... Речиси веќе ги нема македон-

проф. Максим Младенов, потоа со особено респект за творечкиот опус на Пеев се истакнува рецензијата на професорката Аленка Шивиц-Дулар, како и кажувањата на д-р Катерина Балекова од Братислава.

АРГУМЕНТИ

Работата на професор Пеев се базира врз теренски истражувања, па затоа слободно може да се каже дека оваа книга е прва дијалектолошка монографија, која се базира на материјали собрани од са-

словенската дијалектолошка лексикографија.

"Авторот проф. Пеев - вели Макаријоска - се истакнува како ревносен, неморен творец. Несомнено, богатиот лексички материјал поткрепен со илустративни контексти, кои уште повеќе го привлекуваат нашето внимание се своевидна заштита и одбрана пред заборава на еден значаен дел од национално-културното наследство на македонскиот народ, заштита на јазикот во кој се среќаваат 'и нашиот прв плач, и нашата прва радост, ... сите поуки и пораки на нашето минато'".